

Aktiviteiten

De Stichting voor Toepassing van de Individualpsychologie nodigt u uit deel te nemen aan de volgende activiteiten:

Zondagavond 28 maart a.s.

houdt Theo Schoenaker een lezing over

BEMOEDIGING

Deze lezing vindt plaats in de zaal van het Dienstencentrum 'Holy', Willem de Zwijgerlaan 460 te VLAARDINGEN.

U bent welkom vanaf 19.00 uur. De lezing begint om 19.30 uur en de toegangsprijs is (helaas) f 5,- per persoon. Inlichtingen bij Joop en Wil Haak, tel. 010-741427

Met openbaar vervoer bereikt u het dienstencentrum door vanaf het N.S.-station Vlaardingen-oost de bus nr. 56 richting Holy te nemen. Op de Holysingel stapt u bij de 2e halte uit. Schuin links voor u ziet u dan op de Holysingel een bordje: Drieënhuizen, hier is ook de zaal.

Met de auto neemt u de afslag Vlaardingen-Holy. Onderaan de afrit rechtsaf. U ziet dan gelijk links een Shell-pompstation. Dit is reeds de W.de Zwijgerlaan. De zaal ligt een eindje naar rechts

Zondag 23 mei 1982
studiedag

de heer Cees Maas zal spreken over:

ADLER EN ZIJN BETEKENIS VOOR DE HUMANISTISCHE PSYCHOLOGISCHE SCHOOL

Plaats: Universiteitsgebouw (mensa) Lepelenburg 1 te UTRECHT

Aanvang 10.00 uur, sluiting 17.00 uur
Zelf luchtpakket meenemen, koffie en thee zijn in de deelnemersprijs inbegrepen.

OPGAVE:

U kunt zich opgeven door een giro- of betaalcheque, voorzien van uw handtekening en een bedrag van f 10,- per persoon, in een gesloten enveloppe te zenden aan ons sekretariaatsadres in HEEMSTEDEN. Graag vóór 1 mei a.s.

Meer gegevens over de inhoud van deze lezing kunt u vinden in het septembernummer van dit blad van 1981. Daar werd een inleiding op dit gespreksthema afgedrukt.

o+o+o+o

Zaterdag 24 april 1982
Studiedag

DE KINDEREN DIE WE WAREN EN DE KINDEREN DIE WE HEBBEN

O.l.v. Mevrouw Lenie Richard en de heer Theo Habraken

Ingekleed in dit onderwerp staat de relatie voorop tussen het subject (wij-zelf) en het object zijn (dat is al het andere buiten onszelf) en de onderlinge verhouding. Het accent zal liggen op het subject.

Theo Habraken zal met name het aspect school en gezin behandelen.

De dag wordt gehouden in het universiteitshuis, Lepelenburg 1 te Utrecht

Aanvang 10.00 uur, sluiting 17.00 uur
Zelf lunchpakket meenemen. Koffie en thee zijn in de deelnemersprijs inbegrepen.

OPGAVE:

U kunt zich opgeven door een giro- of betaalcheque, voorzien van uw handtekening en een bedrag van f 10,- per persoon, in een gesloten enveloppe te zenden aan ons sekretariaatsadres te HEEMSTEDEN. Graag vóór 1 april a.s.

mensenkennis
opvoeding
persoonlijke groei

AKTIVITEITEN:

28 maart LEZING,
24 april STUDIEDAG,
23 mei STUDIEDAG
kijk op de achterflap

4^e jaargang nr. 2
maart 1982

tijdschrift voor
individualpsychologie

dit blad is een uitgave van de nederlandse werkgemeenschap voor individualpsychologie NWIP en de stichting voor toepassing van de individualpsychologie STIP

mensenkennis opvoeding persoonlijke groei

Maart 1982, 4e jaargang nr. 2

Mensenkennis, Opvoeding, Persoonlijke groei is voortgekomen uit de samenvoeging van de bladen **OPVOEDING EN ZELFOPVOEDING** (STIP 8e jaargang nr. 2) en het **MEDEDELINGENBLAD** (NWIP 31e jaargang nr. 1). Het blad is bestemd voor iedereen die belangstelling heeft voor de leer en de toepassing van de **INDIVIDUALPSYCHOLOGIE** van Alfred Adler. Het blad wordt toegezonden aan de leden van de N.W.I.P. en aan iedereen die d.m.v. een jaarlijkse bijdrage van minimaal f 25,- het werk van de S.T.I.P. mogelijk maken. Zie voor doelstellingen en opgave de achterflap.

ADRESWIJZIGINGEN A.U.B. ZENDEN AAN

S.T.I.P., Postbus 16
6930 AA WESTERVOORT

De Nederlandse Werkgemeenschap voor Individualpsychologie (NWIP) en de Stichting voor Toepassing van de Individualpsychologie (STIP) zijn twee aparte onafhankelijke organisaties die beiden de Individualpsychologie in Nederland vertegenwoordigen. Ook in verscheidene andere landen betaan soortgelijke organisaties die worden overkoepeld door de International Association of Individual Psychology.

Adressen van de S.T.I.P.

Sekretariaat

Organisatie van lezingen/ studie-/ trainingsdagen
HUIZINGALAAN 50, 2105 SL HEEMSTEDE
Telefoon 023-287605
Solveig en Gerlach van Andel

Penningmeester S.T.I.P.

Lemsterlandhoeve 12, 3137 GM VLAARDINGEN
Telefoon 010-741427

Joop Haak

Postgiro 3101100 t.n.v. STIP-Vlaardingen

STIP-Aktiecentrum Vlaardingen

Boekenverkoop West-Nederland
Lemsterlandhoeve 12, 3137 GM VLAARDINGEN
Telefoon 010-741427

Wil Haak (voorzitter STIP)

Voorlichting en Boekenverkoop S.T.I.P.

Sternstraat 16, 3582 TC UTRECHT
Telefoon 030-514102

Marian en Rob Leben

REDAKTIE: namens de NWIP: mw. A. Huisman en mw. L.M.C. Richard-Stuurman en namens de STIP: Adrie van der Horst en Hans Mausseu.

Lay-out, samenstelling en administratie: Adrie van der Horst.

Ofsetdruk: Fa. Kemperman Arnhem/Westervoort
Oplage: 625 stuks

Losse nummers f 5,- inc. porto

Het eerstvolgende nummer van dit blad verschijnt eind mei a.s. Uw bijdragen voor dat nummer kunt u tot 15 mei zenden naar één van de redaktieadressen.

Dit tijdschrift verschijnt 6 maal per jaar. Overname van de artikelen is mogelijk, maar uitsluitend na vooraf overleg met de redaktie.

REDAKTIEADRESSEN:

namens de S.T.I.P.
Vredenburgstraat 47, 6931 EC WESTERVOORT
Telefoon 08303-2964
Adrie van der Horst

Namens de N.W.I.P.:

Liendenhof 218, 1108 HN AMSTERDAM
Mw. A. Huisman

Adressen van de N.W.I.P.

Sekretariaat

Cursusleiding
Raphaëlstraat 18', 1077 PT AMSTERDAM
Telefoon 020-794363
Mevr. B.J.M. Strobosch-van Duijne

Penningmeester N.W.I.P.

Laan van Parijs 124, 2034 EJ HAARLEM
Telefoon 023-340088

Hr. P. Hummelen

Postgiro 476400 t.n.v. NWIP-Haarlem

Bibliothekaris NWIP

M. Montessoristraat 13, 1068 PC AMSTERDAM
Telefoon 020-194768

Roel Glastra

tijdschrift voor
individualpsychologie

stip kontakadressen

Gerda Fierst v. Wijnandsbergen

Fr. Ireneplantsoen 19 RIJSWIJK (ZH)

Telefoon 070-940230

Adrie van der Horst

Vredenburgstraat 47 WESTERVOORT

Telefoon 08303-2964

Joop en Wil Haak

Lemsterlandhoeve 12 VLAARDINGEN

Telefoon 010-741427

Corry en Jos Ras

Irenestraat 4 VELDHOVEN

Telefoon 040-531350

Els v.d. Berselaar

Christnastraat 36 BERLICUM

Telefoon 04103-1933

Solveig v. Andel

Huizingalaan 50 HEEMSTEDE

Telefoon 023-287605

Riet Pieters

Tuinfluitenstraat 9 ERMELO

Telefoon 03417-54599

Barend en Iet Agterhorst

Erdel 17 NIEUWENHAGEN

Telefoon 045-315388

Voor activiteiten in uw buurt, b.v. het organiseren van praatgroep of-avond, kunt u contact opnemen met één van hen.

NEDERLANDSE WERKGEMEENSCHAP
VOOR INDIVIDUALPSYCHOLOGIE

De doelstelling van de NWIP is:

Bestudering en ontwikkeling van de individualpsychologie van Alfred Adler.
Bestudering van grensgebieden en verwante stromingen.
Bevordering van de toepassing van de individualpsychologie in al die situaties waarbij menselijke relaties een rol spelen, zoals in opvoeding, zelfontplooiing, partnerschap, psychotherapie, hulpverlening, leiderschap en allerlei vormen van hulpverlening.

De NWIP realiseert dit door:

Het organiseren, al sedert 32 jaar, van een avondkursus I.P.
Het organiseren van voordrachten en studieklassen.
Het samenwerken met verwante organisaties in nationaal en internationaal verband.
Het uitgeven van dit blad.

STICHTING VOOR TOEPASSING VAN
DE INDIVIDUALPSYCHOLOGIE

De doelstelling van de STIP is:

Bekendmaking en verspreiding van de principes van de individualpsychologie van Alfred Adler.
Bevordering van de toepassing van deze principes in opvoeding, zelfopvoeding, onderwijs en bedrijfsleven.
Hulp bieden bij de praktische toepassing van de individualpsychologie.
De S.T.I.P. richt haar activiteiten zowel naar beroepskrachten als naar de geïnteresseerde 'leek'.

De STIP realiseert dit door:

Het adviseren bij het oprichten van gespreksgroepen van ouders, opvoeders, leerkrachten en andere belangstellenden.
Het geven van voorlichting, ook aan 'leken'.
Het vervaardigen van brochures en ander voorlichtings en studiemateriaal.
Het organiseren van lezingen, studiedagen en studieweekenden.
Het vertalen en doen uitgeven van I.P. boeken en artikelen.
Samenwerken met verwante organisaties.
Het uitgeven van dit blad

Anmeldingsformulier

Zenden aan:

Sekretariaat STIP

Huizingalaan 50

2105 SL HEEMSTEDE

*Ik heb belangstelling voor het werk van uw stichting noteert u mij voor een abonnement op uw blad **Mensenkennis Opvoeding en Persoonlijke groei**. Als begunstiger zal ik een jaarlijkse bijdrage overmaken van f. .... op giro nr. 3101100 t.n.v. S.T.I.P. Arnhem. (Na aanmelding ontvangt u een acceptatiekaart)

Naam .....
Adres .....
P.C. en woonplaats .....
Telefoon .....
(Ev. beroep) .....

*Ik wil daadwerkelijk meehelpen om de doelstelling van de stichting waar te maken door:

- * deelnemen aan een werkgroep
- * opzetten van een werkgroep en deze begeleiden
- * een inleiding houden
- * helpen met de publiciteit
- * meewerken in de organisatie van de S.T.I.P.
- * typewerk/vertaalwerk/administratief werk doen

*Ik wil inlichtingen oever:

*Graag doorhalen wat niet van toepassing is.

INDIVIDUALPSYCHOLOGIE

Het is gebieden dat de visie van de individualpsychologie (I.P.) op de persoonlijkheid van de mens van groot nut is in de pedagogie, de orthopedagogie, de psychotherapie en alle beroepen waarin intermenselijke relaties belangrijk zijn.

Een korte beschrijving van deze visie volgt hier als eerste kennis making.

De I.P. ziet de mens als een doelstrevend wezen. Het kind vormt zich uit zijn ervaringen een mening over zichzelf, zijn waarde, zijn plaats in de wereld. Op deze basis gaat het zich een onbewaard doel stellen dat streven bevat als superioriteit, zelfverwezen lijking, sociale migratie enz.
Dit zelfgekozen doel gaat dan sterk motiverend werken op het gedrag, op de opbouw van een gedragspatroon, de levenswijze. De mens wordt dan gezien als kiezer, stellingnemen, knielief in deze sfeer ligt ook de grote belangstelling die de I.P. heeft voor begrippen als gevoel van eigenwaarde en minderwaardigheidge, volli, moed en ontmoediging, gemeenschapszin. Zij zijn immers bouwstenen van de 'mening' en deze is weer de basis van de levensdoel en levensplan en de levenswijze.

In de naam I.P. zit het woord 'individu', dat 'ondeelbare eenheid' betekent. Hierin wordt tot uitdrukking gebracht dat de mens als eenheid staat naar zijn doel. Eigenenschappen, vermogens, aanerven, lichamelijke uitdrukkingswijzen en symptomen zijn middel ten, die door de mens worden gebruikt in dienst van het doel streven.

Naast de sterke motiverende kracht, die via de doelstelling van de mening uitgaat, mag de invloed van de gewenning niet over het hoofd worden gezien. Gefixeerde gedragspatronen beruilen dus op twee pijlers en kunnen dan ook alleen effectief worden veranderen als naast bewustmakende, inzichtgevend psychotherapie voldoende aandacht wordt besteed aan training in een nieuwe gedragswijze, een soort herscholing in de sfeer van gedragsplan en gewoonten.

Adler was een van de eersten, die indringend erop heeft gewezen hoezeer alle gedragingen en problemen van mensen zijn verworven in de sociale situatie en niet uitlopend kunnen worden verklaard als uitvloeisel van individuele eigenschappen.

Hij beschrijft gemeenschapszin als een aangeboren vermogen, dat ieder mens als zodanig van nature heeft omdat hij slechts onder mensen kan opgroeien en kultur verworven, onderziet als iets dat bewust verder moet worden ontwikkeld, zodat de enkeling bereid is met anderen rekening te houden, aan het functioneren van een groter geheel bij te dragen en mee te werken aan noodzakelijke verandering en verbetering.

Aileen zo is menswaardig leven in partnerschap, huwelijk, gezin, beroep en samenleving mogelijk. Gemeenschapszin is dus geven en opgave.

Uit het bovenstaande blijkt dat de I.P. veel aandacht besteedt aan de vrijheid en de verantwoordelijkheid die de mens, als hij tot de mens niet diep cerebraal is gestoord, t.a.v. zijn eigen lot heeft. De zogenaamde oorzaken worden zoveel mogelijk teruggebracht tot wat zo meestal werkelijk zijn, n.l. aanmeldingen of veranderingen die minder dwingend zijn dan zo lijkt.

Een belangrijke faktor om in relatie te blijven met elkaar, is het aanvaarden van de andere zoals hij is. Vanuit dat gevoel kan gegroeid worden, opgebouwd, veranderd. Vanuit dat standpunt kan gepraat worden. Als vader, moeder, het kind, voelt dat er van hem of haar gehouden wordt, kan iedereen zichzelf worden.

Heij zou goed kunnen zijn om eens te kijken in onszelf, als kind, als vader, als moeder, hoe we over elkaar denken, wat we tegen elkaar zeggen. Gaat het vooral de oordelende, veroordelende, afbrekende vermanende kant op? Vertel je hen soms zo dikwijls wat ze verkeerd doen, hoe onbetrouwbaar ze zijn?

-Wanneer het kind een fout maakte, een stunt uithaalde en dit komt vertellen, kun je dan als ouders eerst luisteren naar het hele verhaal, en niet meteen reageren? Kan het kind eerst over de situatie praten en over zichzelf in die situatie? Door bemoedigend te luisteren, komt het kind er dikwijls toe zelf het verkeerde in te zien.

-Wanneer je als ouder niet kunt ingaan op de wens van je kind, kun jij dan, als kind, luisteren naar je ouders zodat ze kunnen vertellen waardoor het komt, en hoe ze zich daarbij voelen?

-Kijken we dan kwaad? Geven we dan een teken in de zin van: "Ga weg!, maak je uit de voeten!", of kunnen we ook vriendelijk, rustig kijken en met een teken laten merken dat we echt naar hen luisteren?

Het aanvaarden van de andere betekent ook dat we er ons van bewust zijn dat de andere niet 'af' is, dat ouders en kinderen niet steeds dezelfde verlangens hebben.

Als een kind een tekening maakt en dit fier naar ons brengt, kunnen we die tekening dan goed vinden, of zijn we geneigd datgene op te merken dat wij er tekort of verkeerd aan vinden.

Als ik mij als ouder sterk interesseerde voor geschiedenis, en ik merk op dat mijn kind dit de reinste onzin vindt, vertel ik het dan niet zo dikwijls hoe belangrijk geschiedenis dan wel is op zo'n manier dat het kind helemaal geen zin meer heeft zijn mening te herzien? Ondertussen vergeet ik dan wellicht ook nog de grote belangstelling voor talen te waarderen, wat het kind dan wel fijn vindt....

Realiseer ik mijzelf niet te veel in mijn kind? Verwacht ik niet te veel dat mijn ouders me zomaar begrijpen?

Luisteren naar ons kind, onze ouders naar wat ze te zeggen hebben, realiseren we veel beter wanneer we elkaar aanvaarden. En betekent dit niet: van elkaar houden?

Martine Michielsens, Oud Turnhout België

(Deze bijdrage is overgenomen uit het Blad "Heb je even tijd", het kontaktblad voor mensen met stotterproblemen in België)

De relatie tussen inrichtingswerk en

Verslag van de lezing die op 24 oktober 1981 te Amsterdam werd gehouden voor de Nederlandse Werkgemeenschap voor Individualpsychologie door de heer G.A.L. Kulker uit Hoek van Holland.

Spreker is inrichtingswerker in het kindertehuis "De Koperwiek"

Het gebeurt ook in onze tijd nog dat de maatschappij bepaalde mensen niet accepteert. De relatie tussen de persoon in kwestie en zijn omgeving kan zelfs zodanig verstoord zijn, dat deze persoon moet worden verwijderd en opgenomen in een inrichting.

Een inrichting heeft de opdracht mensen die om welke reden dan ook uit de maatschappij verwijderd worden te bewaken en/of te behandelen op zodanige wijze dat terugkeer in de maatschappij mogelijk wordt.

Door deze dubbele opdracht is de plaats van de inrichting in de maatschappij erg moeilijk.

Soorten inrichtingen

Spreker onderscheidt drie soorten van inrichtingen:

- Bewaarplaats, zoals bijvoorbeeld een huis van bewaring of een gevangenis. De belangrijkste opdracht van een dergelijke inrichting is mensen te bewaren. De betrokken mensen moeten uit de maatschappij geweerd worden en als het ware opgeborgen.
- Wachtkamer, een ziekenhuis, een psychiatrische kliniek e.d. functioneren als een soort wachtkamer, waar men kan wachten tot men aan de beurt is voor individuele therapie of behandeling.
- Leefgemeenschappen, een inrichting kan evenwel ook een leef- en leersituatie zijn, een leefgroep waar men inzicht kan verkrijgen in zijn gedrag en waar men ook nieuwe manieren van denken, voelen en handelen kan beproeven.

Het internaat "De Koperwiek" behoort tot deze laatste categorie en wil dus een leefgemeenschap zijn waar men sociale vaardigheden kan leren en waar men ook kan leren om op de juiste wijze met bijvoorbeeld een lichamelijke handicap om te gaan.

Sociale systeemtheorie

In "De Koperwiek" wordt het systeemdenken als uitgangspunt genomen voor het banaderen van de leefgroep. Met andere woorden de leefgroep wordt als een systeem beschouwd.

Het begrip systeem kunnen we als volgt definiëren: Een systeem is een samenstel van één of meer delen, die op een zodanige wijze met elkaar samenhangen, dat verandering in de toestand van één deel automatisch veranderingen in andere delen teweeg brengt.

De uitdrukking 'systeem' kan voor een groot aantal zaken worden gebruikt. Systemen kunnen in een bepaalde volgorde gerangschikt worden - van hele eenvoudige tot zeer complexe systemen.

Een horloge bijvoorbeeld is een eenvoudig systeem. Als een radertje draait pakt hij automatisch een ander mee en dit gaat verder tot ten

A. GESPREKSGROEPEN (zelfhulp-en-oudergespreksgroepen)

De groep, gevormd door Jaan van Riessen, Gerda Fierst v. Wijnandsbergen, Riet Pieters, Hannie Brekelmans, Tineke Agterhorst, Solveig van Andel, Wil Haak Margriet Ebbing en Kitty de Kiewit, heeft de volgende suggesties gedaan:

- voorlichtingsmateriaal maken over oudergroepen en deze bij artsen, consultatiebureau's, speelzalen e.d. neerleggen,
- meer onderling contact met andere leid(st)ers ter ondersteuning van elkaar. Er bestaan veel gevoelens van onzekerheid.
- met deskundigen gesprekken hebben,
- proberen kinderartsen te bereiken die de ouders die problemen hebben met de opvoeding van kinderen, bekend kunnen maken met het feit dat er oudergroepen bestaan die aan dergelijke opvoedingsproblemen werken,
- het vinden van een promotor. Het spreken op scholen over de oudergroepen lijkt een belangrijke opening.
- meer bekendheid geven van het draaien van oudergroepen in het STIP blad,
- de 'manual' (handleiding) aan een kritisch onderzoek onderwerpen,
- de gelijkwaardige relatie in de groep is belangrijk, verder is het belangrijk te blijven praten vanuit het boek.

Op 3 april 1982 komt de werkgroep samen om het een en ander verder uit te diepen.

B. VOORLICHTINGSGROEP

In deze groep nemen plaats: Ton de Bruijn, Peter Lute de Vries, Kitty de Kiewit en Marian Leben. Zij kwamen tot de volgende suggesties:

- in contact treden met de Stichting Opvoedingsvoorlichting. De eerste contacten zijn al gelegd maar nog niet verder uitgebouwd. Kitty en Wil nemen opnieuw contact op,
- het schrijven van voorlichtingsmateriaal, besloten wordt om één bepaald onderwerp per folder te behandelen
- adressen voor informatie en inlichtingen over boeken moeten vermeld worden,
- Ton de Bruijn gaat in april naar Chicago en zal dan allerlei informatiemateriaal meenemen en toestemming vragen het te bewerken en te vertalen,
- de mogelijkheid zal onderzocht worden om financiële bijdragen te krijgen van ICASSI, Ton de Bruijn zal hen hierover benaderen. De ICASSI zou bijvoorbeeld een bepaald (voorlichtings-)project kunnen steunen, In verband hiermee zullen Wil en Adrie contact opnemen met Theo Dchoenaker,
- De boekenverkoop gaat naar Marian Leben,
- Peter Lute de Vries zal vertalingen gaan doen en begint al vast met een uittreksel van een boek te maken,
- Ook Kitty zal vertalingen gaan maken,
- het verspreiden van informatie e.d. zal verder ieder in zijn eigen distrikt doen op scholen, wijkcentra, artsen,
- onderling contact blijft belangrijk.

doelgerichtheid van de mens.

Grensbewakende functie

Een functie die nauw samenhangt met de doelverwervende functie is de grensbewakende functie. De doelstelling bepaald wat er moet worden gedaan en op welke manier. De grensbewakende functie moet in de gaten houden of er volgens plan wordt gewerkt en of er aanleiding bestaat corrigerend in te grijpen.

Er wordt gecontroleerd of de leden van de groep zich aan de regels houden en er kunnen allerlei sancties volgen als er van die bestelde normen wordt afgeweken. De leden worden op deze manier tot aanpassing gedwongen.

Behalve door invloeden van binnenuit kan een groep ook worden bedreigd door invloeden van buitenaf. Om deze invloeden tegen te gaan treden allerlei aanpassingsmechanismen in werking. Vooroordelen kunnen verkregen informatie vervormen en soms sluit men zich geheel af voor informatie van buiten.

Bij de grensbewakende functie bestaat het gevaar dat de grenzen zo sterk worden bewaakt, dat mensen eraan kapot gaan. Dat is de voortdurende strijd, die we ook zelf in een groep kunnen ervaren, de strijd tussen aanpassing en zelfverwezenlijking. *Een druk vanuit de groep om ons aan te passen en een druk vanuit onszelf om ons te handhaven.* Dit kan binnen een systeem een eindeloze strijd worden, die het hele systeem vast laat lopen!

De grensbewakende functie moet flexibel zijn. Grenzen moeten verlegd kunnen worden en aangepast aan de situatie. Dat betekend volgens spreker *dat er in inrichtingen een democratisch beleid moet worden gevoerd, waarin de cliënten, de ouders van cliënten, instanties die de kinderen hebben geplaatst én de maatschappij mee kunnen praten over de doelstelling van de inrichting en ook mee kunnen praten over de manier waarop de grensbewakende functie moet worden behartigd.* De grensbewakende functie heeft volgens spreker overeenkomsten met het begrip gemeenschapsgevoel in de individualpsychologie. Het gemeenschapsgevoel dat ons in staat stelt een bijdrage te leveren aan het welzijn van de gemeenschap.

De individueel inbrengende functie

Elk lid van een sociaal systeem brengt zijn motivatie tot deelname mee en ook zijn eigen karakteristieke mogelijkheden. Met deze factoren moet rekening worden gehouden en er kan ook gebruik van worden gemaakt. Iemand met veel gevoel voor humor kan spanningsvolle momenten soms een zodanige wending geven, dat het verder heel plezierig verloopt. Een ander daarentegen kan juist een negatieve invloed op de sfeer uitoefenen.

Spreker vindt de druk vanuit een systeem gezond, voor zover er ook rekening wordt gehouden met het individu en er een goed samenspel bestaat tussen het individu en het systeem.

Binnen een inrichting moet extra aandacht aan deze functie worden besteed, omdat veel mensen die in een inrichting worden geplaatst, toch al het gevoel hebben dat ze een speelbal zijn van allerlei instanties of personen. Het is daarom van zeer groot belang deze mensen te laten merken dat ze mee mogen praten en mee mogen doen. Ze kunnen daardoor ook leren welke mogelijkheden er in hen zelf aanwezig zijn om dingen te veranderen. Verder kan men leren omgaan met weerstanden die er vanuit het systeem tegen veranderingen zijn. Een slechte behartiging van de individueel inbrengende functie geeft problemen. Als er geen rekening wordt gehouden met de wensen en mogelijkheden van de leden zal dit tot frustraties leiden. Bij een te grote druk wordt het individu gedwongen tot zelfverloochening door zich aan te passen of tot zelfhandhaving wat een eindeloze strijd met het instituut tot gevolg heeft. Deze individueel inbrengende functie heeft overeenkomsten met wat in de individualpsychologie ik-zucht wordt genoemd.

De structurerende functie

Dit is de functie die het geheel structureert en vorm geeft. Alles wat vanuit de doelverwervende, de grensbewakende en individueel inbrengende functie komt wordt gebundeld en geïntegreerd binnen het systeem.

Voor een goed functioneren van het systeem is een samenspel tussen de vier functies noodzakelijk. Wanneer de doelverwervende functie en de grensbewakende functie te veel samen gaan werken en een te groot accent krijgen zal dit tot een te grote afhankelijkheid van de groepsleden leiden. De individueel inbrengende functie en de structurerende functie bevorderen de zelfstandigheid. Kinderen die in een tehuis worden geplaatst zijn vaak afhankelijk. Het is daarom van belang de zelfstandigheidsfunctie extra te behartigen en er naar toe te werken dat men weer naar huis wil en kan.

Uitgangspunten therapeutische gemeenschap

Om de systeemfunctie goed te behartigen hanteert men binnen bepaalde inrichtingen uitgangspunten die men o.a. tegenkomt in de therapeutische gemeenschap. Deze uitgangspunten zijn:

1. Open communicatie,
2. Uniformiteit,
3. Symptoom-tolerantie,
4. Realiteitsconfrontatie.

Er moet een open communicatie zijn, dat betekent dat iedereen alles moet vertellen en men dus ook alles van elkaar weet. Uniformiteit betekent dat iedereen gelijke kansen moeten hebben en als gelijkwaardig behandeld moet worden. Het betekent ook dat voor iedereen gelijke regels moeten gelden. Wat de symptoomtolerantie betreft, cliënten komen met bepaalde problemen, die door de opname niet plotseling verdwenen zijn. Er moet

aktiviteiten en onderlinge contacten. Verder heeft de stichting een aantal nieuwe sprekers om zich heen verzameld waar in 1982 mee gestart kan worden.

Opmerkingen en suggesties t.a.v. het jaarverslag

Opgemerkt wordt dat een duidelijk beleid van de stichting erg belangrijk is. Het samenwerken aan hetzelfde doel schept duidelijkheid, zeker ook naar buiten toe. Het doel van de STIP is verspreiding van de ideeën van Alfred Adler, met als aksent de praktische opzet daarvan. Een bepaalde deskundigheid binnen de stichting is belangrijk wil men komen tot een praktische toepassing van de individualpsychologie. Deze deskundigheid zou met name ook goed bruikbaar zijn bij het opzetten en begeleiden van gespreks- en zelfhulpgroepen. Deze deskundigheid behoeft overigens niet vanuit een opleiding te ontstaan, maar ontstaat zeker binnen de stichting vanuit de praktijk, door studie en deelname aan activiteiten. De relatie tussen deelnemers aan een groep en de gespreksleider is gelijkwaardig. Woorden als zelfhulp en burenhulp zijn typerend voor de STIP en haar werkwijze. De Individualpsychologie is een levensinstelling. Belangrijk daarin is het omgaan met de medemens.

Samenvattend

De STIP bestaat nu ongeveer 9 jaar. Steeds is er een tekort geweest aan actieve medewerkers. Tot nu toe heeft de stichting het hoofd boven water kunnen houden. Het wordt echter steeds duidelijker dat er te veel activiteiten blijven liggen. Zeker zaken als Publiciteit e.d. zouden meer aandacht moeten hebben. Een stichting waar geen nieuwe sympathisanten bij komen is ten dode opgeschreven. De activiteiten die gericht zijn op de uitbreiding van het aantal belangstellenden verdienen derhalve broodnodig aandacht. Hiervoor zijn mensen nodig, met name mensen die al jaren voor de stichting werken raken hun enthousiasme wat kwijt omdat er te veel gebeuren moet en er maar ze weinig te realiseren is. Daarnaast zijn het de financieën die vaak een beperking betekenen voor het realiseren van een aantal activiteiten. Hoe minder 'begunstigers' er zijn, hoe minder inkomen de stichting heeft.

Op grond van de bovenstaande situatie heeft het bestuur besloten middels het organiseren van deze landelijke kontaktdag die mensen bij elkaar te brengen die actief willen zijn voor de verspreiding van de individualpsychologie.

Uit de aanwezigen worden drie groepen gevormd die gaan beráadslagen en zij hebben de volgende suggesties gedaan:

Verlag van de STIP-kontaktdag van 20 febr.

De ongeveer 35 aanwezigen worden welkom geheten door de voorzitter Wil Haak en nadat iedereen zich aan elkaar heeft voorgesteld wordt het programma van deze dag als volgt samengesteld.

Allereerst zal een orientatie op de situatie van de I.P. in Nederland worden gegeven door de S.T.I.P. aan de hand van het jaarverslag over 1981. Van hieruit zal dan verder bekeken en bepraat worden welke noodzakelijke en wenselijke activiteiten opgepakt moeten worden. In kleinere groepen zullen deze activiteiten verder uitgewerkt worden en wordt er bekeken wat er daadwerkelijk gerealiseerd kan worden.

Jaarverslag 1981 van de STIP

Het verslag geeft eerst een algemeen beeld van de stichting, welke doelstelling zij heeft, waar het bestuur uit bestaat en welke activiteiten zij verricht.

Uit de beschreven situatie over 1981 blijkt dat zowel het aantal bestuursleden als het aantal begunstigers dalende is! Deze laatste daling heeft ook een daling van de inkomsten van de stichting tot gevolg. Deze inkomsten-vermindering heeft zijn weerslag op de activiteiten. Hoe minder geld hie minder de STIP kan doen! Voor het organiseren van lezingen en studieweekenden bijvoorbeeld betekent dit dat de stichting zelf niets kan bijdragen, zodat de deelnemers alles zélf moeten betalen. Met name het houden van weekenden brengt voor een deelnemer dermate hoge kosten met zich mee, dat het organiseren van een dergelijk weekend bijna alleen nog mogelijk is in een natuurvriendenhuis. De pensionkosten kunnen hier laag gehouden worden omdat men zelf voor maaltijden e.d. moet zorgen.

Het tijdschrift, dat als één van de belangrijkste activiteiten van de stichting wordt ervaren omdat het 'het gezicht' van de stichting is, is iedere keer weer een grote financiële uitgave. De kosten van drukwerk en porto stijgen.

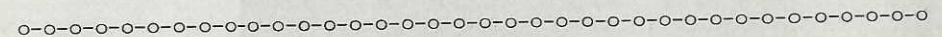
Het vervaardigen van voorlichtings en studiemateriaal, het vertalen en uitgeven van I.P.-boeken en het adviseren bij oprichten van gespreksgroepen e.d. zijn activiteiten die nauwelijks van de grond kunnen komen, deels wegens gebrek aan financieën maar vooral wegens te weinig mankracht, terwijl juist ook deze activiteiten belangrijk zijn voor de publiciteit. De stichting moet nodig aan bekendmaking en verspreiding van haar bestaan en doelstelling werken, wil men voldoende mensen bereiken om aan meer sympathisanten te komen. 'Ledenwerving' verdient dus de nodige aandacht. Maar hiervoor is weer voldoende mankracht nodig. Naast bovengenoemde activiteiten is de stichting ook actief binnen het onderwijs. Middels kontakten met mensen uit het onderwijs en schooladviesdienst probeert de STIP de I.P. meer bekendheid te geven binnen de onderwijswereld.

De reeds in 1979 benoemde regioadressen zijn door de stichting middels een schrijven opgeroepen tot het ontplooiën van allerlei

daarom ruimte zijn voor het maken van fouten en deze fouten moeten niet worden bestreden door het maken van strenge regels en verboden. Men moet wel leren zich op een andere manier te gedragen en geholpen worden bij het vinden van gedragsalternatieven. Tenslotte kan het uiterst corrigerend werken als het kind of de volwassene de gevolgen van zijn gedrag ondervindt en dus geconfronteerd wordt met de realiteit!

De systeemtheorie ziet een leefgroep als een systeem. Een systeem is doelgericht en heeft een mechanisme dat de gestelde grenzen bewaakt. Binnen een systeem wordt rekening gehouden met de inbreng van het individu. De functies van een systeem kunnen evenwel alleen tot hun recht komen in een leefgroep met open communicatie, waar iedereen gelijke kansen heeft en ook als gelijkwaardig wordt behandeld. Een leefgroep die bovendien tolerant is ten opzichte van afwijkend gedrag en die de gelegenheid geeft dit gedrag te corrigeren. Een leefgroep dus waar men gemeenschapsgevoel kan leren en ervaren.

Dit verslag is gemaakt door Mw. Alie Huisman

Das 15.

Rudolf Dreikurs Fortbildungsseminar

gefördert durch die

Internationale Vereinigung für Individualpsychologie

Unter Leitung von

ICASSI, c/o. Theo Schoenaker
Rudolf-Dreikurs-Weg 4-6
D-6492 Sinntal-ZünTERSbach

(Internat. Committee for Adlerian Summer Schools and Institutes)

vom 18. - 31. Juli 1982

im Kongreßzentrum von Badgastein/Österreich

Macht en manipulatie binnen menselijke relaties

Door Frans Wertwijn, als inleiding voor het studieweekend "Mensen maken mensen, maar wat voor mensen?" dat op 13/14 maart j.l. werd gehouden in Lage Vuurse.

Deel 1

Het denken over macht en manipulatie binnen menselijke relaties - en in het bijzonder binnen de man-vrouw relatie - is bij mij op gang gebracht door de konfrontatie binnen mijn praktijk als psycho-therapeut met scheidende echtparen. Wanneer we kijken naar de oorzaak van de vele echtscheidingen - thans circa één op vier - komen we heel vaak terecht bij machtsuitoefening en manipulatie door één der partijen en het zich laten onderdrukken door de andere partij.

Macht binnen het gezin

Binnen vele relaties speelt het fenomeen van "strijd om de macht" en niet alleen tussen partners, geliefden dus, maar ook tussen ouders-kinderen en een beetje verder weg, chef en ondergeschikte, ondergeschikten onderling en ook kinderen onderling. Eigenlijk vinden we dit gegeven terug in alle menselijke betrekkingen, zowel in de micro- als in de macro aspecten. Denk aan de politiek. Om het niet al te ingewikkeld te maken, wil ik mij hier beperken tot macht en manipulatie binnen het gezin.

Van oudsher speelt het machtsgegeven al een rol. Denk aan de Bijbel, waar in het oude testament al sprake is van machtsstrijd tussen bijvoorbeeld Kaïn en Abel. Zo zou je in principe kunnen stellen, dat onze cultuur voortkomt uit een konflikt.

Waarom is de geboorte van een tweeling zo gevaarlijk? Gekke vraag misschien! Maar je zou kunnen stellen dat de geboorte van een tweeling de introductie is van "gelijken". En tussen gelijken kun je al een strijd om de macht verwachten. We goeven maar te kijken naar de dierenwereld, waar twee potentiële kuddeleiders de strijd om de macht aangaan, met dien verstande, dat dieren elkaar in die situatie nooit zullen doden. De verliezer laat zijn buik zien of verdwijnt. Bij mensen ligt dat anders. Die zijn in staat elkaar om het verkrijgen van de macht te doden. Het "gelijk" vecht dus met elkaar, een machtsstrijd is altijd een strijd met gelijken, de even-sterke. Hoe meer gelijk, hoe groter de strijd.

Rudolf Dreikurs zegt er in zijn boek "Soziale Gleichwertigkeit" o.a. het volgende over:

"De voortschrijdende democratisering heeft de drang naar individueel prestige aan de kant geschoven van het autokratisch streven naar macht. Het gezinsleven van vandaag weerspiegelt beiden: de traditionele tendens om macht uit te oefenen en het streven om persoonlijk aanzien te winnen, een niet zo veelbelovend mengsel! Dit maakt wederzijdse achting bijna tot een onmogelijkheid. Elk gezinslid

stemt mijn gedrag overeen met wat ik zeg. Door 'ik-boodschappen' kunnen anderen makkelijk zien en horen wat er in mij omgaat en dus te weten komen wie en wat ik eigenlijk ben. In dit verband wil ik ook wijzen op een door het bestuur van de STIP opgegeven thema voor een toekomstige bijeenkomst, zoals dat dan behandeld zal worden door mevrouw Els Versteegh-Vermeij, logopediste-stottertherapeute, onder de titel: "Ik-boodschap i.p.v. Jij-boodschap" (zie bladz. 100, tijdschrift MOPg van september 1981)

Na zijn inleiding vervolgde Frans met een praktische oefening in actief luisteren in groepjes van drie personen (luisteraar, verteller, observator).

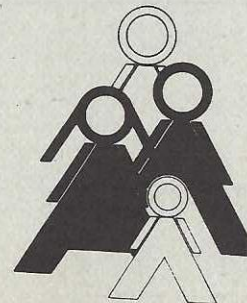
Na het avondeten vond er een oefening in actief luisteren plaats (groepsgewijs). Daartoe werden de aanwezigen in twee groepen verdeeld, één groep onder leiding van Ankie Peters, assistente van Frans en de andere leidde hij zelf. In de front van de groep namen twee vrijwilligers plaats, een verteller en een luisteraar. De groep moest letten op de luisterhouding, aandachtgevend gedrag, passief luisteren, actief luisteren en 'hinderpalen' zoals moraliseren, raadgeven, logisch argumenteren, analiseren, geruststellen etc.

Elk groepslid legde zijn bevindingen neer in een feedbackformulier. Na ongeveer een kwartier komen de 'proefkonijnen' weer terug in de groep en worden fragmenten van het gesprek teruggeluisterd via de bandrecorder. De luisteraar evalueert eerst zichzelf en krijgt daarna de mening van de groepsleden en tenslotte alle observatieformulieren. Er ontstonden levendige discussies en er werd veel ontdekt over 'luistergedrag' in het algemeen.

Het studie-werk-weekend in natuurvriendenhuis "Krikkehaar" te Bornebroek heeft de deelnemers duidelijk veel geboden en er was een haast tastbare sfeer van gemeenschapsgevoel, uitgedrukt in het -samen bezig zijn-. In de wandelgangen ontstonden tussen de bedrijven door ook veel persoonlijke kontakten.

Niet onvermeld mag blijven, de fantastische kinderopvang door Els en Karin, waarvan de voorzitter Wil Haak in haar slotwoord ook terecht gewag maakte.

Dit verslag is gemaakt door Ankie Peters

Aktief aandacht geven is actief luisteren en dat wil zeggen, dat je de ander laat merken dat je hen volgt. Dat kun je doen door b.v. een tussentijdse samenvatting te geven ("Dus als ik het goed heb begrepen, bedoel te dat....."), een vraag stellen, te reflecteren, kortom met de gesprekspartner echt ' bezig te zijn'. Daarin kan jouw warmte, jouw belangstelling voor zijn persoon gevoeld worden en dat zal hem bemoedigen en aansporen om zich ook open te stellen omdat hij zich geaksepteerd voelt.

Duidelijke kommunikatie

Duidelijkheid in de kommunikatie wordt altijd bevorderd door te spreken vanuit jezelf. Het gaat er om wat IK denk, voel, wil, enz. Spreek dus altijd vanuit je 'ik', dat heeft niets met egoïsme te maken, maar alles met duidelijkheid. Veel mensen zeggen in plaats van "Ik doe wel eens vervelend en dan voel ik mij schuldig": "Je doet wel eens vervelend en dan voel je je schuldig". Dit spreken in de tweede persoon werkt generaliserend, alsof je het niet over jezelf hebt en dat wekt onduidelijkheid in de kommunikatie.

Het gronsprincipe van kommunikatie bestaat uit duidelijk zenden en nauwkeurig ontvangen. Duidelijke kommunikatie betekent, een boodschap zenden naar de ander. Die boodschap dient zo nauwkeurig mogelijk weer te geven wat er op dit moment in je omgaat en laat de ander begrijpen wat jij ervaart.

De zender beleeft iets (een gevoel, gedachte, gewaarwording) en zendt een boodschap over dat gevoel, die gedachte of die gewaarwording.

Door je boodschap te zenden vanuit je 'ik' (b.v. "Ik heb honger", "Ik vind dat....", enz.) ben je duidelijk. We spreken in dit verband dan ook over het zenden van een 'ik-boodschap'. Een 'ik-boodschap' zegt iets over mij; 'ik' is degene waarover het gaat in die boodschap. Wanneer ik kommuniqueer d.m.v. 'ik-boodschappen', dan ben ik duidelijk,

bestrijdt de ander. Daardoor wordt het onmogelijk het gezin democratisch te organiseren. Er ontstaat een sfeer, die het eerlijkste streven om rechtvaardig, vriendelijk en toegevend te zijn verstrikt. Deze sfeer doet bij mensen de wens naar boven komen, in deze kleinste sociale omgeving die het gezin is, de baas te zijn en maar al te veel gezinnen hebben leden die dit nastreven. We zijn zo bang om te worden overheerst, dat we liever zélf de baas spelen. Ieder meningsverschil wordt een machtsstrijd.

Veel mensen geloven nog steeds, dat er in het geval van een konflikt géén andere oplossing bestaat dan vechten of toegeven. Dit is echter in een democratische maatschappij geen oplossing. Konflikten die worden opgelost door onderwerping, leiden tot nieuwe konflikten. De verliezer akseptiert zijn nederlaag niet als rechtvaardig en de winnaar is bang om het gewonnene te verliezen. Beide partijen wapenen zich voor de volgende ronde.

Ieder evenwicht in een democratische gemeenschap gaat echter uit van wederzijdse achting. Maar de winnaar in een konflikt verliest het respekt voor de overwonene en deze laatste verliest ook zijn zelf-respekt.

Niemand is gedwongen te vechten wanneer hij niet wil. Dat er af en toe tegenstrijdige belangen en interessen zijn binnen het relatie-systeem van het gezinsleven, is niet te vermijden. Er moet dan een oplossing gevonden worden. Maar de meeste mensen zijn zich niet bewust hoeveel mogelijkheden er zijn om een strijd om de macht te vermijden en door overeenstemming tot een oplossing te komen".

Tot zover Dreikurs.

We kunnen ons nu de volgende vraag stellen:

Waarop berusten de mogelijkheden tot macht en manipulatie?

Er valt géén macht uit te oefenen respektiveIijk iemand te manipuleren die er niet is! Er zijn dus minstens twee voor nodig. En die twee beschikken over hun eigen systeem van normen en waarden en vaak zonder het bewust te willen, leggen ze die -althans gedeeltelijk - toch aan elkaar of aan de ander op. Of de sterkere legt ze op aan de zwakkere. En daar ligt ook een mogelijkheid tot vrijheidsbeperking van de ander.

(In het meinumner van dit blad wordt het vervolg van deze inleiding afgedrukt)

o-o

De S.T.I.P. heeft een nieuw BOEKENBESTELADRES

Boeken en brochures kunt u bestellen bij:
Marian Leben, Sternstraat 16, 3582 TC UTRECHT, Tel. 030-514102

Het adres van de PENNINGMEESTER van de S.T.I.P. is nu:
Joop Haak, Lemsterlandhoeve 12, 3137 GM VLAARDINGEN, Tel. 010-741427

Postgironummer 3101100 t.n.v. STIP-Vlaardingen

Toegeven, vechten of vluchten

(Een bijdrage van Sabine von Arentsschild in "Miteinander Leben Lernen", heft 5, september 1980)

Conflicten zijn een dagelijks verschijnsel; ze behoren tot het menselijk bestaan, omdat de mens kiezen en beslissen kan. Behalve openlijke conflicten bestaan er ook innerlijke conflicten, die voor de betrokken persoon vaak onduidelijk zijn en zich in tegenstrijdig gedrag uiten. Hoe minder traditiegebonden en strak een maatschappij is, des te meer speelruimte bestaat er voor de keus tussen mogelijkheden en daarmee ook individuele conflicten. Ook de in de maatschappij voorgeleefde conflicten en oplossingspatronen hebben een beslissende betekenis voor het individuele gedrag.

Kunt u een conflict aan?

Een voorwaarde voor een juiste en persoonlijke keus zou de kennis van eigen motieven, idealen en waarde-ideeën en het aanvaarden van de verantwoordelijkheid ervoor zijn.

De meeste mensen zijn zich echter nauwelijks van hun beslissingen bewust, laten alles van het toeval afhangen en voelen zich niet in staat hun leven vorm te geven.

Velen hebben in hun kinderjaren gewoonten gevormd waarmee ze de klippen van het leven proberen te omzeilen.

Een dergelijke houding werkt schijnoplossingen voor problemen in de hand.

Karen Horney onderscheidt drie basishoudingen, die een mens als antwoord, op personen met wie hij in nauw contact staat en de emotionele sfeer in het gezin kan ontwikkelen:

-toegevelijkheid-, -vijandschap-, of -afstand-

Bij deprimerende en remmende levensomstandigheden, waarin angst, hulpeloosheid en isolatie een grote rol speelden, kan slechts een van deze drie basishoudingen in het psychische leven van het kind zich ontwikkelen. Onverschilligheid, hardheid of een verwennende houding ten opzichte van het kind kunnen hiervoor doorslaggevend zijn. De volwassene weet later niets meer van deze oorspronkelijke motieven voor de ontwikkeling van zijn levensstijl. Ze vormen evenwel het blijvende richtsnoer voor zijn verdere leven. Hij heeft geen invloed meer op zijn houding, die door een onbewust, dwangmatig en een versterkend proces bepaald wordt. De mens kan op moeilijkheden niet anders meer reageren dan door toegeeflijkheid, agressiviteit of afstand. Hij is niet in staat te leren en kan van zijn ervaringen niet wijzer worden.

Toegeeflijkheid

De eerste basishouding of schijnoplossing is een overdreven toegeeflijkheid met het doel liefde en waardering te vinden. Zo iemand

Door niet alleen in lichaamshouding de ander te laten merken, dat je bij hem of haar bent betrokken, doch ook door je verbale uitingen, het gesproken woord. En vooral niet vergeten: door de kunst van het actieve luisteren.

Spreken en luisteren zijn gereedschappen voor communicatie, want daar komen we op uit. Geen beleving van gemeenschappelijkheid, gemeenschapsgevoel, zonder non-verbale en verbale communicatie.

Om bij het laatste te blijven, een echt gesprek heeft als kenmerk dat de partners op elkaar ingaan en ideeën met elkaar ontwikkelen.

Een "niet-gesprek" bestaat als het ware uit twee monologen die langs elkaar heengaan (drs Boudewijn Anker).

De definitie die Boudewijn van het begrip 'communicatie' geeft luidt als volgt:

Communicatie is het uitlokken van reactie (respons) en er is sprake van een geslaagde communicatie via de menselijke spraak, als de gewenste respons wordt verkregen door verbale en non-verbale gedragingen.

De functie van communicatie is dus, contacten tussen mensen leggen en in die contacten kunnen we gemeenschapsgevoel ervaren.

Gemeenschapsgevoel

Gemeenschapsgevoel beleef je, wanneer je 'voelt', dat je deel uitmaakt van een groep, een gemeenschap. Dat is een zeer noodzakelijke behoefte van ieder mens. We willen allemaal 'ergens bij horen'. Je kiest b.v. voor de aansluiting bij een bepaalde groepering (b.v. de STIP) en dan verwacht je ook dat de anderen je accepteren, je erkennen en je daarmee het gevoel geven: ik hoor erbij; thuisvoeling binnen de groep waarvoor je kiest. Je voelt je dan ideologisch verbonden met anderen. Ik denk dat dit het begrip 'gemeenschapsgevoel' ongeveer definieert. Belangrijk is, dat je zelfbevestiging ervaart binnen de groep. Dat zoeken we immers allemaal?

Wat kunnen we doen om dit gemeenschapsgevoel (Lotsverbondenheid) te ervaren? Het directe antwoord is: communiceren!

Nogmaals: communiceren wil zeggen: 'in verbinding treden met....', relatie leggen. Je kunt pas van communicatie spreken, wanneer personen als zenders en ontvangers fungeren. Daarbij kunnen héél wat fouten worden gemaakt.

Heel belangrijk bij communiceren is de kunst van het luisteren, een kunst waaraan veel 'vertellers' zo'n behoefte hebben. De meeste kans op een succesvolle communicatie betaamt, als je je kunt openstellen voor de ander en dat vraagt soms een beetje moed.

Goed luisteren betekent bemoediging en aandacht aan elkaar geven. Een belangrijke regel hierbij is:

Als je in de ontmoeting met een ander die ander actief aandacht geeft, dan laat je hem of haar merken dat hi of zij aanwezig is: dit is voor de ander een aanmoediging en ook een be-moediging om te praten.

ze niet op dit gedrag moeten wijzen.

De buitenkant (maatschappij) heeft veel invloed op de wereld van het kind. Tegenwoordig is er veel agressie rondom ons heen, veel negativiteit.

Maar we moeten volgens Boudewijn accepteren dat goed en slecht ook in ons zit. Natuurlijk moeten we proberen positief te zijn, maar negatief mag ook wel eens. Een ouder mag fouten maken: laat het je kinderen zien, dat geeft ze een gerust gevoel.

De S.T.I.P. behelst positiviteit. Blijf ondanks de negatieve buitenwereld, die je soms mschteloos kan maken, toch je positiviteit behouden!

Om terug te komen op het thema Mensen maken Mensen, sprak Boudewijn in dit verband over vriendschap. Vriendschap komt niet zo vaak voor als wij denken. Men gebruikt het woord nogal snel, maar sommige mensen kun je zelfs nog niet eens een kennis noemen.

Een vriend staat altijd voor je klaar, hij is er voor je. Je kunt je diepste geheimen aan hem kwijt en wat nog belangrijker is..... je kunt stil zijn bij elkaar en toch een diep contact hebben.

Voor veel mensen is die stilte storend, hij moet direct opgevuld worden, want ze voelen zich niet op hun gemak ermee.

Maar door de stilte te missen kun je nooit een goede verhouding met jezelf aangaan.

We worden voortdurend overspoeld door de radio, t.v. krant etc. Het is belangrijk om je af en toe eens af te sluiten voor deze dingen.

Na deze inleiding en uiteenzetting door Boudewijn pauzeerden we en daarna nam Frans de rest van de zaterdag (en avond) over.

Frans begon met een inleiding, die we hier verkort laten volgen, onder de titel:

Beleving van gemeenschapsgevoel door duidelijke communicatie

Misschien is het goed om nog even te memoreren, wat precies onder de term 'gemeenschapsgevoel' moet worden verstaan. Adler zegt daarover het volgende:

"Subjectief uit het gemeenschapsgevoel zich in het bewustzijn met andere mensen verbonden te zijn"

De betekenissen die Erwin Wexberg(1928) vanuit de individualpsychologie geeft aan het begrip 'gemeenschapsgevoel' zijn:

- zakelijkheid
- logisch denken
- bereidheid tot inzet
- bereidheid tot overgave
- verantwoordelijkheid voor handelen, ideeën, gevoelens

Gemeenschapsgevoel kunnen we natuurlijk op non-verbale wijze met elkaar beleven, gewoon door het 'samen aanwezig zijn', door blikken van verstandhouding, door elkaar aan te raken, door gezamenlijk dezelfde gebeurtenissen te ondergaan, maar ook en zeer effectief - als het goed is - verbaal!

probeert twisten te vermijden, gedraagt zich als een ondergeschikte en heeft nauwelijks een eigen mening. Hij wil altijd aan de verwachtingen van anderen voldoen om niet hun liefde te verliezen.

Hij weet zich niet te handhaven en voor zichzelf op te komen.

Hij wil nooit boos worden, zal zich eerder kleineren en beklagen en bereidwillig schuld op zich nemen.

Deze toegeeflijke eigenschappen worden bijna altijd geïdealiseerd en tot deugden verheven. Zijn negatieve gevoelens worden onderdrukt en komen slechts indirect tot uiting, omdat anders conflicten kunnen ontstaan. Hij leeft in een toestand van kunstmatige harmonie, die hij met alle geweld behouden wil. Vaak spelen bij deze mens liefde en seksualiteit de belangrijkste rol in het leven, waarbij de behoefte aan geborgenheid voorop staat. Hij meent hierdoor zijn angst voor het leven te kunnen overwinnen.

Vijandige gezindheid

Een tweede schijnoplossing van conflicten en problemen is de agressieve levenshouding. Na iedere strijd moet hij kunnen zegenvieren. In een relatie probeert hij altijd te domineren. De agressief ingestelde mens leeft met conflicten, lokt ze zelfs uit, maar lost ze niet werkelijk op, omdat hij zichzelf nooit zal toestaan fouten te begaan. Hij is de slechtste verliezer. De basis voor zijn vijandige gezindheid is angst en onzekerheid, zulke gevoelens laat hij echter niet bij zich toe. Zijn remmingen liggen daarom op de eerste plaats bij de gevoelens; hij kan moeilijk een vriendschap aangaan en medemenselijk begrip toelaten.

Afstand

Een derde schijnoplossing is het bewaren van afstand of zich terugtrekken. Zo iemand meent dat hij in contacten met anderen zijn vrijheid verliest. Hij wil met rust gelaten worden. Aan zijn kamerdeur hangt het bordje "niet storen".

Zijn eenzaamheid wordt door hem als individualisme en zelfgenoegzaamheid geïdealiseerd. Hij houdt zich overal buiten; de conflicten van anderen laten hem koud. De behoefte aan gevoelsmatige afstand beheerst hem. Hij stort zich niet in het leven; hij kent geen liefdesrelatie en houdt niet van concurrentie. Alles wat afhankelijkheid zou kunnen betekenen, maakt hem bang. Op dwang, verplichtingen en inmengingen reageert hij uiterst gevoelig. Alleen als hij voor conflicten op de loop gaat, voelt de mens die van afstand houdt, zich veilig, omdat hij geen andere houding geleerd heeft!

Bekwaamheid tot handelen en samenwerken

Deze drie levenshoudingen, waarin het vluchtgedrag voor conflicten sterk ontwikkeld is, zijn beveiligingsmaatregelen tegen angst, geïsoleerdheid en gevoelens van minderwaardigheid. Het ontbrekende *zelfvertrouwen* vervangt deze mens door doeleinden die onbereikbaar zijn. De toegeeflijke mens denkt dat hij een bijzonder goed medemens is. Hij is echter zelden een gelijkwaardige gesprekspartner omdat hij

geen contouren heeft.

"Normaal" of "gezond" is voor Horney de mens, die afhankelijk van de situatie kiezen kan uit toegeven, strijden en distanciëren, want deze drie gedragswijzen vullen elkaar aan.

Dit is echter alleen mogelijk, als de psychische voorwaarden die de conflicten en de neurotische schijnoplossingen veroorzaakt hebben, begrepen en veranderd worden.

Het omgaan met conflicten kan alleen maar door het beheersen van sociale vaardigheden geleerd worden, door omgaan met anderen, door handelingsbekwaamheid en gevoelsnuances.

(Deze verkorte weergave van de oorspronkelijke tekst werd gemaakt door Hans Maussen)

o-o

15th INTERNATIONAL CONGRESS FOR INDIVIDUAL PSYCHOLOGY

August 2 - 6, 1982

Van 2 t/m 6 augustus van dit jaar vindt in Wenen het 15e Internationale congres voor Individualpsychologie plaats. Het wordt gehouden in de Technische Universiteit en wordt georganiseerd door de Oostenrijkse vereniging voor Individualpsychologie. Het centrale thema is:

BEGEGNING DER INDIVIDUALPSYCHOLOGIE MIT ANDEREN THERAPIEFORMEN, een toenadering die nu voor de verdere ontwikkeling even noodzakelijk is als in het verleden de scheiding.

Vooraanstaande wetenschappers en psychologen nemen deel aan de discussies, waaronder Rudolf Ekstein, Viktor Frankl, Michael Mahoney, Erwin Ringel, Walter Spiel, Bernhard Shulman Reinhard Tausch en Michael Titze.

Op het programma staan voordrachten, demonstraties, kursussen en werkgroepen.

Verdere informatie, o.a. over de kosten, hotelonderbrenging en sociaal programma kunt u lezen in een voorlopig programma dat het sekretariaat van de N.W.I.P. Mevr. B.J.M. Strobosch-van Duijne, Raphaëlstraat 18', 1077 PT AMSTERDAM, Tel. 020-794363 voor enkele belangstellenden klaar heeft liggen.

Themaweekend: Mensen maken mensen

Verslag van dit themaweekend dat op 21/22 november 1981 plaatsvond in het Natuurvriendenhuis "De Krikkenhaar" te Bornerbroek onder leiding van Boudewijn Anker met als gastdocent Frans Wertwijn

Wil Haak opende het weekend door iedereen welkom te heten en Boudewijn en Frans te introduceren. Wil legde er de nadruk op dat we met elkaar dit weekend moeten maken, niet alleen in sociale zin, maar ook in praktische zin..... we verzorgen het eten zelf, er moet afgewassen worden en als alles afgelopen is dan is het opruimen en schoonmaken gebazen.

Voor de kinderen was er zaterdag opvang door Wil en voor de zondag zorgden Els en Karin, twee kleuterleidsters in opleiding.

Nadat een en ander was doorgesproken gaf Wil het woord aan Boudewijn (die dit weekend werd geassisteerd door Jannie).

Mensen maken mensen

Een kind kan in zijn gezin gevormd worden, maar ook misvormd worden. Wat voor voorbeeld zijn wij voor onze kinderen. Wat het kind in zijn jeugd ervaart, neemt hij in zijn latere leven mee. De 's chop' die hij krijgt, zal hij later doorgeven.

Belangrijk voor de vorming van het kind zijn:

Het gevoel van eigenwaarde - gevoelens en ideeën die men over zichzelf heeft

Communicatie - de manier om aan elkaar z'n bedoelingen over te brengen

Het gezinsstelsel - regels t.a.v. gevoelens en daden

De band met de maatschappij - de manier van verhouden tot andere mensen

De mens heeft in zijn zelfpresentatie:

a. een openbare kant en b. een verbergende kant

Deze twee aspecten zullen in het weekend steeds terugkomen.

Kinderen en volwassenen hebben aandacht nodig. Een paar bestaat uit twee individuen, die elkaar de hand reiken. Door middel van dit symbool **H** kun je dat uitbeelden, daarna ontstaat er een relatie en komt het volgende symbool aan de orde **A** dit is een A-de aandachtskant.

Als je vroeger als kind geen aandacht (liefde) hebt gehad, is dat later altijd te merken. Je kunt dan ook geen aandacht geven aan anderen, hetgeen belemmerend kan werken om goede relaties aan te gaan. Een onderwijzer heeft vaak een intuïtie ten aanzien van z'n leerlingen; hij herkent de kinderen die uit een 'goed' nest komen en welke niet. De laatsten missen een soort basisgevoel, zijn soms verward, kunnen hun gevoelens niet zo makkelijk uiten, want ze hebben die aandacht gemist en missen ze nog steeds. Het gevolg is dat ze naar aandacht gaan hengelen en een onacceptabel gedrag veroorzaken. Wij moeten hier begrip voor op kunnen brengen, wat niet inhoudt dat we